EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 59359/10
Kemal KERİNÇSİZ / Türkiye

Başkan
Paul Lemmens,
Yargıçlar
Robert Spano,
Jon Fridrik Kjølbro,
ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Abel Campos'un katımıyla komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 7 Eylül 2010 tarihli başvuruyu dikkate alarak 23 Haziran 2015 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Kemal Kerinçsiz, Türk vatandaşı olup 1960 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir. Avukattır. Mahkeme önünde, İstanbul Barosuna bağlı Avukatlar G. Kerinçsiz ve D. Havuz tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

2. Başvurunun kendine özgü koşulları, başvuran tarafından ifade edildiği şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir.
3. 2007 yılında, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, "Ergenekon"isimli suç örgütü üyesi oldukları iddia edilen kişiler hakkında hükümeti cebir ve şiddet kullanarak devirmeyi amaçladıkları iddiasıyla soruşturma başlatmıştır. Savcılığa göre, sanıklar, toplumda tanınmış kişilere yönelik suikast, yüksek

yargı organlarının binaları veya kutsal mekanlar gibi hassas yerlere bombalı suikastlar düzenlemek gibi provokasyon eylemleri planlamış ve gerçekleştirmişlerdir. Sanıklar, bu yolla toplum genelinde bir korku ve panik atmosferi yaratmayı amaçlamış ve bu sayede bir güvensizlik ortamıoluşturarak, askeri darbe yolunu açmayı hedeflemişlerdir (Ergenekon davası ve buna ilişkin eylem planları ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için, bk. *Tekin/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 3501/09, §§ 3-17, 18 Kasım 2014).

4. 22 Ocak 2008 tarihinde, başvuranın ev ve iş yerinde polis tarafından arama yapılmıştır. Başvuran aynı gün, Ergenekon örgütüne yönelik yürütülen operasyon kapsamında yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

5. Başvuran 26 Ocak 2008 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi nöbetçi hâkimi huzuruna çıkarılmıştır. Sorgusu sırasında, nöbetçi hâkim, başvurana Ergenekon örgütünün önemli üyeleri olduğu iddia edilen kişilerle ilişkilerinin yanı sıra ev ve iş yerinde yapılan aramalar sırasında bulunan ve "Devlet sırrı" olarak nitelendirilen askeri belgelerle ilgili olarak sorular sormuştur. Başvuran, yasadışı bir örgüte üye olduğunu inkâr etmiştir. Ergenekon davası kapsamında yargılanan bazı sanıkları tanıdığını; zira onların avukatı olduğunu ve çok sayıda yasal dernek bünyesinde faaliyetlerde bulunduğunu ifade etmiştir. Başvuran, askeri nitelikte belgeler ile ilgili olarak ise, bunların, aynı zamanda Ergenekon davasında şüpheli olan müvekkillerinden bazılarına ait olduğunu ve söz konusu belgeleri yasal temsilcilik görevi çerçevesinde bulundurduğunu ileri sürmüştür. Nöbetçi hâkim, sorgu sonrasında, mevcut delil durumunu, suçun vasıf ve mahiyetini, atılı suç için öngörülen cezayı, dosyada bulunan belgeler ve telefon dinleme kayıtlarını, atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını, atılı suçun Ceza Muhakemesi Kanununun 100. maddesinin 3. fıkrasında öngörülmesini ve delilleri karartma riskini göz önünde bulundurarak ilgilinin tutuklanmasına karar vermiştir.

6. Savcı 14 Temmuz 2008 tarihli iddianameyle, başvuran hakkında kamu davası açmıştır. Savcı, ilgiliyi bilhassa Ergenekon örgütünün "hukuk birimi" sorumlusu olmakla ve düzenlenen toplantı, seminer ve konferanslarda ülkede karışıklık meydana getirmek amacıyla provokatör olarak hareket etmekle, halkı Hükümete karşı silahlı ayaklanmaya kışkırtmakla, "Devlet sırrı" olarak nitelendirilen belgeleri yasaya aykırı olarak temin etmekle ve B.Ö. isimli şahısa ait kişisel verileri yasaya aykırı olarak kaydetmekle suçlamıştır. Savcı, suçlamalarını destelemek için, Ağır Ceza Mahkemesi'ne bazı tanıkların ve aynı dava kapsamında yargılanan sanıkların beyanları ile yapılan aramalar sırasında ele geçirilen CD ve belgelerin yanı sıra telefon dinleme kayıtlarını sunmuştur.

7. Başvuran birçok defa Ağır Ceza Mahkemesinde salıverilme talebinde bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi, atılı suçun niteliğine, mevcut delil durumuna, kaçma ve delilleri karartma riski ile atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığına dayanarak yapılan başvuruları reddetmiştir.

8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 5 Ağustos 2013 tarihinde, Ceza Kanununun 312. maddesinin 1. fıkrası uyarınca başvuran ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın, Ergenekon örgütünün talimatları doğrultusunda, görevde olan hükümete karşı darbeyi haklı gösterecek bir kaos havası yaratmak amacıyla yasal görünüm altında çok sayıda derneğin kurulmasına ve faaliyetlerine katıldığını değerlendirmiştir. Ayrıca, başvuran, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, Ceza Kanununun 334. maddesi uyarınca Devletin güvenliği ile ilgili verileri bulundurma nedeniyle beş yıl; kişisel verileri yasaya aykırı olarak kaydetme nedeniyle Ceza Kanununun 135. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

9. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 10 Mart 2014 tarihinde, ilgilinin tutukluluk süresinin kanunda öngörülen azami süreyi aştığı gerekçesiyle serbest bırakılmasına karar vermiştir.

10. Başvuran hakkında açılan ceza davası halen Yargıtay önünde derdesttir.

B. İlgili iç hukuk kuralları ve uygulaması

1. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru

11. 23 Eylül 2012 tarihinde yürürlüğe giren Anayasal değişiklikler sonrasında, Türk Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru Türk hukuk sisteminde uygulamaya konulmuştur.

12. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruyu düzenleyen 6216 sayılı Kanunun somut olayla ilgili hükümleri ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünün somut olayla ilgili bölümleri Mahkeme'nin

Uzun/Türkiye ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 10755/13, §§ 25-27, 30 Nisan 2013) kararında yer almaktadır.

2. Anayasa Mahkemesinin tutukluluk süresi ile ilgili içtihadı

13. Anayasa Mahkemesi'nin, özgürlük hakkı ile ilgili davalar çerçevesinde verdiği karar ve hükümler Mahkeme'nin *Koçintar/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 77429/12, §§ 15-26, 1Temmuz 2014) kararında yer almaktadır.

3. Ceza Kanununun hükümleri

14. Ceza Kanununun 135. maddesi şunu öngörmektedir:

"(1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasî, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır."

Ceza Kanununun 312. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki şekildedir:

" Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs eden kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir."

Ceza Kanununun 334. maddesinin 1. fıkrası şunu öngörmektedir:

" Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri temin eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir."

4. Ceza Muhakemesi Kanununun hükümleri

15. Tutukluluk, Ceza Muhakemesi Kanununun ("CMK") 100. ve devamı maddelerinde ele alınmaktadır. 100. maddeye göre kişi, hakkında suç işlediğine dair kuvvetli şüphelerin varlığını gösteren olguların bulunması ve tutukluluğun bu maddede sıralanan gerekçelerden biri ile haklı gösterilmesi durumunda tutuklanabilmektedir. Şüphelinin kaçma veya kaçma şüphesi uyandıran somut olguların bulunması, kaçma veya kaçma riski bulunması ya da şüpheli kişinin delilleri yok etme, gizleme veya tanıkları etkileme riski bulunduğunda tutukluluk hali haklı kabul edilmektedir. Aynı zamanda şüphelinin özellikle Devletin güvenliğine ve anayasal düzene karşı bazı suçları işlediğine dair kuvvetli şüphelerin bulunması, tutukluluk durumunu haklı göstermek için yeterlidir.

16. CMK'nın 101. maddesine göre, tutuklama kararı, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının talebi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde ise Cumhuriyet savcısının talebi üzerine veya re'sen yetkili mahkeme tarafından verilmektedir. Tutuklama ya da tutukluluğun devamı ile ilgili kararlar itiraza tabi olup, bu kararlarda hukuki ve fiili gerekçelerin bulunması gerekmektedir.

5. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair 6384 sayılı Kanun

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair 6384 sayılı Kanun 9 Ocak 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş ve 19 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir (6384 sayılı Kanun ile ilgili daha detaylı bilgi için, bk. *Turgut ve diğerleri* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 4860/09, §§ 19-26, 26 Mart 2013).

ŞİKÂYETLER

18. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, öncelikle, suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebepler bulunmadığını iddia ederek, Sözleşme'ye aykırı olarak

yakalandığından ve tutuklandığından şikâyet etmektedir. Ayrıca, ev ve iş yerinde arama yapılması için çıkarılan arama emirleri ile yakama emrinin ulusal mevzuata uygun olmadığını iddia etmektedir. Başvuran bunun yanı sıra, yetkililerin, yapılan aramalar ve yakalanması sırasında kurallara aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamalarından şikâyet etmektedir.

19. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak, maruz kaldığı tutukluluk süresinden, ayrıca tutukluluğunu ve tutukluluk halinin devamını haklı göstermek için ulusal mahkemeler tarafından dayanılan gerekçelerin yetersizliğinden şikâyet etmektedir.

20. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak, gözaltı süresinden şikâyet etmektedir.

21. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olmamasından yakınmaktadır.

22. Başvuran, ceza yargılamasının aşırı uzun olduğunu iddia ettiği süresi nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

23. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasına dayanarak, yazılı basında yayımlanan yazılar ile bazı siyasi sorumlular tarafından yapılan açıklamalar nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir. Aynı zamanda, soruşturma dosyasında bulunan bilgi ve belgelerin, soruşturma dosyasının gizliliğine rağmen, basına servis edildiğini iddia etmektedir.

24. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak, iddianamenin Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunulduğu 14 Temmuz 2008 tarihinden önce soruşturma dosyasına erişememiş olmaktan şikâyet etmektedir.

25. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak, savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmadığından yakınmaktadır. Bu bağlamda, Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi'nin duruşmaları yaptığı Silivri Cezaevine ulaşmada zorluklar yaşaması, üç avukattan fazlası ile temsil edilememesi ve kimlikleri gizli olan bazı aleyhte tanıklara soru sorma imkânı bulamaması nedeniyle savunma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

26. Başvuran, Sözleşme'nin 8. maddesine dayanarak, ceza yargılamasıyla ilgili olmayan bilgilerden ve telefon görüşmelerinden iddianamede söz edilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran öte yandan, tutuklandıktan sonra müvekkillerini temsil etmeye devam etmesine izin verilmediğinden yakınmaktadır.

27. Başvuran, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerini ileri sürerek, ifade özgürlüğü çerçevesinde yaptığı konuşmalar ile barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma özgürlüğü çerçevesinde gerçekleştirdiği faaliyetleri nedeniyle yakalandığını ve tutuklandığını iddia etmektedir.

28. Başvuran, Sözleşme'nin 13. maddesi anlamında, dosyadan sorumlu olan, ancak bağımsız ve tarafsız olmadıklarını iddia ettiği hâkimlerin kararlarına itiraz edebileceği etkili bir başvuru yolu bulunmamasından yakınmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Suç işlediğine dair başvurandan şüphelenmek için inandırıcı nedenlerin bulunduğuna ilişkin şikâyet hakkında

29. Başvuran, suç işlediğine dair hakkında şüphe duyulması için inandırıcı neden olmadığını iddia ederek ve Sözleşme ihlal edilerek yakalandığından ve tutuklandığından şikâyet etmektedir. Mahkeme, başvuranın, bir yandan yakalanması ve tutuklanmasının Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendine aykırı olduğunu, öte yandan, özgürlükten yoksun bırakma ile ilgili olarak, ilgilinin suç işlediğine dair hakkında şüphe duymak için inandırıcı nedenlerin gerekliliği hususunda Sözleşme'de yer alan benzer normları belirterek, yine yakalanması ve tutuklanmasının Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "iç hukuk yollarına" uygun olmadığını ileri sürdüğünü kaydetmektedir. Bu nedenle, Mahkeme, şikâyeti öncelikle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi anlamında "inandırıcı nedenlerin bulunması" kavramı açısından inceleyecektir. İşbu maddenin ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

(...)

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

(...)"

30. Mahkeme öncelikle, Sözleşme'nin 5. maddesi, 1. fıkrası, c) bendinin, bir ceza yargılaması çerçevesinde bir kişinin ancak hakkında suç işlediğine dair inandırıcı nedenlerin bulunması halinde mahkeme önüne çıkarılması amacıyla tutuklanmasına karar verilebileceğini düzenlediğini hatırlatmaktadır (*Jėčius/Litvanya,* No. 34578/97, § 50, AİHM 2000-IX ve *Wloch/Polonya*, No. 27785/95, § 108, AİHM 2000-XI). Tutukluluk kararının dayandırılması gereken "inandırıcı olma" kavramı Sözleşme'nin 5. maddesi, 1. fıkrası, c) bendi tarafından getirilen korumanın temel unsurunu teşkil etmektedir. İnandırıcı nedenler, söz konusu kişinin atılı suçu işlediğine dair objektif bir gözlemciyi ikna etmeye uygun olguların ve bilgilerin varlığını gerektirmektedir. Bununla birlikte, inandırıcı olarak kabul edilebilecek durumlar somut olayın koşullarının bir bütün olarak değerlendirilmesine bağlıdır (*Fox, Campbell ve Hartley/Birleşik Krallık*, 30 Ağustos 1990, § 32, A Serisi no.182; *O'hara/Birleşik Krallık*, No. 37555/97, § 34, AİHM 2001-X; *Korkmaz ve diğerleri/Türkiye*, No. 35979/97, 21 Mart 2006, § 24; *Süleyman Erdem/Türkiye*, No. 49574/99, 19 Eylül 2006, § 37).

31. Mahkeme ardından, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendinin, soruşturmayı yapan görevlilerin, yakalandığı anda kişiyi suçla itham etmek için yeterli delilleri toplamış olması gerekliliğini öngörmediğini hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendine göre soruşturmanın konusu, tutukluluk süresince kişinin yakalanmasına dayanak oluşturan somut şüphelerin doğruluğunu kanıtlayarak veya bu şüpheleri ortadan kaldırarak soruşturmayı tamamlamaktır. Dolayısıyla, şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak veya suç isnadına temel teşkil edecek olan olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekmektedir (*Murray/Birleşik Krallık* [BD], 28 Ekim 1994, § 55, A Serisi no. 300-A, ve yukarıda anılan *Korkmaz vediğerleri* kararı, § 26).

32. Şüphesiz Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi, Sözleşme'ye taraf devletlerin güvenlik görevlilerinin organize suçlarla etkili olarak mücadelesini aşırı derecede güçleştirmeye sebep olabilecek biçimde uygulanmamalıdır (bk. *mutatis mutandis*, *Klass ve diğerleri/Almanya*, 6 Eylül 1978, § 58-68, A serisi, no. 28). Mahkemenin görevi, izlenilen meşru amaç da dâhil olmak üzere, 5. maddenin 1. fıkrasının c) bendinde belirtilen şartların somut olayda yerine getirilip getirilmediğini belirlemekten ibarettir. Bu bağlamda, Mahkeme kural olarak kendilerine sunulan delilleri incelemek ve değerlendirmek için daha iyi bir konumda olan ulusal mahkemelerin değerlendirmesinin yerine kendi değerlendirmesini koyma yetkisinesahip değildir (bk. yukarıda anılan *Murray* kararı, § 66).

33. Somut olayda, Mahkeme, Ergenekon isimli suç örgütünün, seçilen Hükümeti cebir ve şiddet kullanarak ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetlere katılmakla suçlanan aktif üyelerinden biri olduğuna dair hakkında şüphe duyulması nedeniyle özgürlüğünden yoksun bırakıldığını tespit etmektedir.Mahkeme, başvuranın bilhassa, Ergenekon örgütünün talimatları altında, halkı seçili Hükümete karşı kışkırtma amacı taşıyan bazı faaliyetlere katıldığı ve "Devlet sırrı" olarak nitelendirilen belgeleri elde ettiğine dair hakkında şüphe duyulduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme aynı zamanda, telefon dinleme kayıtları, bazı sanık ortaklarının ifadeleri ile yapılan farklı aramalar sırasında el konulan belgeler gibi delil unsurlarının, savcılık tarafından, başvuranın Ceza Kanunuyla şiddetli şekilde cezalandırılan atılı suçları işlediğine dair makul şüphelere dayanılarak yakalanmasından önce toplanıldığını da kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin 5 Ağustos 2013 tarihli kararıyla başvuranı Bakanlar Kurulunu cebren devirmeye teşebbüs nedeniyle ağırlaştırılmış müebbet; Devletin güvenliği ile ilgili belgeleri bulundurma nedeniyle beş yıl; kişisel verileri yasaya aykırı olarak kaydetme nedeniyle bir yıl hapis cezasına mahkûm ettiğini tespit etmektedir.

34. Mahkeme, soruşturma dosyasında bazı tanıkların ve suç ortaklarının ifadeleri ile başvuranın veya suç ortaklarının ev ve iş yerlerinde yapılan arama sırasında ele geçirilen belgelerin yanı sıra telefon dinleme kayıtları gibi delil unsurlarının yer aldığını kaydetmektedir

35. Şüphelerin bulunduğu aşamada gereken olguları ispat etme seviyesiyle ilgili olarak Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının gerekleri dikkate alındığında, Mahkeme, ceza dosyasının

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının gerekleri dikkate alındığında, Mahkeme, ceza dosyasının, başvuranın kovuşturulmasına neden olan suçu işlemiş olabileceği konusunda objektif bir gözlemciyi ikna edebilecek bilgiler içerdiği kanaatindedir.

36. Dolayısıyla, başvuranın Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi anlamında, bir suç işlemiş olabileceğine dair hakkında makul şüphe oluşturacak "inandırıcı nedenlere" dayanarak yakalanıp tutuklandığı sonucuna varmak gerekmektedir (bk. yukarıda anılan *Murray*kararı, § 63, *Korkmaz ve diğerleri* kararı, § 26 ve *Süleyman Erdem* kararı, § 37).

37. Başvuranın tutuklanmasının iç hukuk kurallarına uygunluğu konusuyla ilgili olarak (*Bozano/Fransa*, 18 Aralık 1986, § 54, A Serisi no. 111; *Wassink/Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 24, A Serisi no. 185-A; *Baranowski/Polonya*, No. 28358/95, § 50, AİHM 2000-III; *Öcalan/Türkiye* [BD], No. 46221/99, § 83, AİHM 2005-IV; *Mooren/Almanya*, No. 11364/03, § 72, 13 Aralık 2007) Mahkeme yukarıda belirtilen tespitlerine göndermeyapmaktadır. Mahkeme, ulusal adli makamların başvuranı, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 91. maddesinin 2. fıkrası ve 100. maddesi anlamında, hakkındaki suçlamayla ilgili neden ve emarelerin varlığını da dikkate alarak ve somut delil unsurlarına dayanarak Ceza Kanunu ve 6136 sayılı Kanunla yaptırıma bağlanan suçları işlediği iddiasıyla yakaladıklarını gözlemlemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, somut olayda başvuranın tutuklanmasının yasaya aykırı olarak nitelendirilmesi konusunda yerel makamlarca ileri sürülen yasal hükümlerin davada uygulanması ve yorumlanmasının keyfi veya mantıksız olduğu sonucunun ortaya çıkmadığıkanısındadır.

38. Dolayısıyla başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35.maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

B. Başvuranın tutukluluk süresi ile ilgili şikâyet hakkında

39. Başvuran tutukluluk süresinin ve bu tutukluluğu haklı göstermek amacıyla ulusal mahkemeler tarafından benimsenen gerekçelerin Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına aykırı olduğunu iddia etmektedir. Söz konusu madde aşağıdaki şekildedir:

> "İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkes (...) makul bir süre içinde yargılanma ya da yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir."

40. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğinin kural olarak Mahkeme'ye başvuru yapıldığı tarihe göre değerlendirildiğini hatırlatmaktadır. Ancak Mahkeme'nin birçok kez belirttiği gibi; bu kuralın her davanın kendine özgü koşullarıyla gerekçelendirilebilecek istisnaları bulunmaktadır (*Baumann/Fransa,* No. 33592/96, § 47, AİHM 2001-V (özetler)). Mahkeme, özellikle uzun yargılama süresi konusunda, bazı üye Devletler aleyhine yapılan başvurularda bu genel ilkeden ayrıldığını hatırlatmaktadır (*Fakhretdinov ve diğerleri/Rusya* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 26716/09, 67576/09 ve 7698/10, 23 Eylül 2010 ve *Taron/Almanya* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 53126/07, 29 Mayıs 2012). Mahkeme, mülkiyet hakkıyla ilgili sorunlar konusunda Türkiye aleyhine açılan bazı davalarda da aynı şekilde hareket etmiştir (*İçyer/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No.18888/02, §§ 73-87, 12 Ocak 2006, *Altunay/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 42936/07, 17 Nisan 2012 ve *Arıoğlu ve diğerleri/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No.11166/05, 6 Kasım 2012).

41. Mahkeme, somut olayda, başvuranın tutukluluk süresinin 22 Ocak 2008 tarihinde gözaltına alınmasıyla başladığını ve 5 Ağustos 2013 tarihinde mahkûmiyetiyle sona erdiğini kaydetmektedir.

42. Mahkeme, *Koçintar/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar, No. 77429/12, § 44, 1 Temmuz 2014) kararında, Anayasa Mahkemesine bireysel başvurunun, başvuranın Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası bağlamındaki şikâyetine uygun bir telafi imkânı sunmaya elverişli olmadığı ve makul başarı beklentileri sunmadığı kanaatine varmasını sağlayacak herhangi bir unsurun elinde bulunmadığına karar verdiğini hatırlatmaktadır.

43. Mahkeme, somut olayda bu içtihadını değiştirecek herhangi bir neden görmemektedir.

44. İç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle, başvuranın, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası bağlamındaki şikâyetinin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca kabul edilemez olduğuna karar verilmelidir.

C. Ceza yargılamasının süresi ile ilgili şikâyet hakkında

45. Başvuran, yargılamanın aşırı uzun süresinden şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Söz konusu maddenin, somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

> "Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş (...) bir mahkeme tarafından (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir."

46. Mahkeme, başvuranların şikâyetine benzer bir şikâyetle ilgili olarak daha önce *Turgut ve diğerleri* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 4860/09, 26 Mart 2013) davasında karar verme fırsatı bulduğunu hatırlatmaktadır. Mahkeme söz konusu kararda, yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle "makul sürede" yargılanma ilkesinin ihlal edildiğini ileri süren ve Türkiye'de yargılamanın aşırı uzun süresiyle ilgili şikâyetlerini sunmaya elverişli yargı organı bulunmadığından şikâyet eden başvuranların Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, ilk bakışta (*a priori*) erişilebilir ve kendilerine şikâyette bulundukları konu ile ilgili tazmin sağlamaya elverişli makul imkânlar sunan 6384 sayılı 9 Ocak 2013 tarihli Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun ile oluşturulan Tazminat Komisyonuna başvurmaları gerektiği sonucuna varmıştır (yukarıda anılan *Turgut ve diğerleri* kararı, § 56).

47. Mahkeme, somut olayda başvuranın söz konusu hukuk yolunu tüketmediğini gözlemlemektedir. Mahkeme, mevcut davada farklı sonuçlara ulaştırabilecek herhangi bir olgu veya kanıt tespit etmemektedir. Dolayısıyla, işbu şikâyet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

D. Başvuranın gözaltı süresi ile ilgili şikâyet hakkında

48. Başvuran gözaltı süresinden şikâyet etmektedir.

49. Mahkeme, başvuranın gözaltı süresinin mevcut başvurunun yapıldığı tarihten altı ayı aşkın bir süre önce, yani 26 Ocak 2008 tarihinde sona erdiğini kaydetmektedir.

50. Dolayısıyla, işbu şikâyet, altı aylık süre kuralına riayet edilmemesi nedeniyle Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

E. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1 ve 3. fıkraları bağlamındaki şikâyetler hakkında

51. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olmamasından şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak, savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmadığından yakınmaktadır. Söz konusu maddelerin somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

> "1. Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir.
>
> (...)
>
> 3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:
>
> b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak;
>
> c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafiinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddî olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek;
>
> d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek;
>
> (...)"

52. Mahkeme öncelikle, başvuran hakkında açılan ceza davasının Yargıtay önünde halen derdest olduğunu tespit etmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, başvuran hakkında açılan davayla ilgili genel bir inceleme yapabilecek durumda değildir.

53. Dolayısıyla ulusal mahkemeler nezdinde yürütülen davanın mevcut aşamasında, başvuranın ceza yargılamasının hakkaniyetten yoksun olduğu konusuyla ilgili olarak Mahkeme önünde şikâyette bulunamayacağı sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte, başvuran, hakkında yürütülen ceza yargılaması sonunda iddia ettiği ihlallerden dolayı mağdur olduğunu düşündüğü takdirde, yeniden Mahkeme'ye başvurabilir. Ancak konuyla ilgili tüm şikâyetlerin incelenmesi için henüz erkendir (bk. diğer kararlar arasında, *Baltacı/Türkiye,* (kabul edilebilirlik hakkında karar) No. 495/02, 14 Haziran 2005 ve *Doğan*, (kabul edilebilirlik hakkında karar) No.28484/10, §§ 95-97, 10 Nisan 2012).

54. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, başvurunun bu kısmının da reddedilmesi gerekmektedir.

F. Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri bağlamındaki şikâyetler hakkında

55. Başvuran, ifade özgürlüğü çerçevesinde yaptığı konuşmalar ile barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma özgürlüğü çerçevesinde gerçekleştirdiği faaliyetleri nedeniyle yakalandığını ve tutuklandığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerini ileri sürmektedir. Sözleşme'nin 10. maddesi aşağıdaki şekildedir:

> "1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar.
>
> (...)"

Sözleşme'nin 11. maddesi aşağıdaki şekildedir:

> " Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.
>
> (...)"

56. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendine ilişkin tespitlerine atıfta bulunarak, başvuranın, yasadışı örgüt Ergenekon'a yönelik yürütülen soruşturma kapsamında yakalandığını ve tutuklandığını hatırlatmaktadır. Esasen, ilgili, söz konusu örgüte üye olma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini devirmeye teşebbüs etme, Devlet sırrı olarak nitelendirilen belge ve bilgileri yasaya aykırı olarak elde etme ve kişisel verileri yasaya aykırı olarak kaydetmekle suçlanmıştır. Mahkeme ayrıca, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin 5 Ağustos 2013 tarihli kararla, Ceza Kanununun 135, 312. maddesinin 1. fıkrası ve 334. maddesine dayanarak başvuranı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm ettiğini kaydetmektedir. Mahkeme öte yandan, ulusal yargılamanın halen Yargıtay önünde derdest olduğunu hatırlatmaktadır.

57. İşbu şikâyet vaktinden önce sunulmuş olduğundan, başvurunun bu kısmı Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

G. Diğer şikâyetler hakkında

58. Daha önce incelenen şikâyetlere ek olarak, başvuran, genel olarak, Sözleşme'nin 5, 6, 8 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

59. Mahkeme, söz konusu şikâyetleri, başvuran tarafından sunulduğu şekilde incelemiştir. Mahkeme, elinde bulunan unsurların tamamını göz önünde bulundurarak ve ifade edilen iddiaları incelemekle yetkili olduğundan, Sözleşme veya Protokolleri tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği yönünde herhangi bir durum saptamamıştır.

60. Dolayısıyla söz konusu şikâyetler açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35.maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir.*

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilerek, 16 Temmuz 2015 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos	Paul Lemmens
Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı	Başkan